

GOGA

Boris A. Novak

**SVOBODA
JE
GLAGOL**

SVOBODA JE GLAGOL

Ljubezen je glagol.

Monika van Paemel

Svoboda ni slaven spomin spomenika
Svoboda ni prazna beseda politika
Svoboda ni pika ne piker klicaj zakonika
Svoboda ni mrtev pomen samostalnika
V Slovarju slovenskega knjižnega jezika
Svoboda je živa kri, krilo, razkriljenost krika

Svoboda ni bunker iz tone betona
Svoboda ni drek iz nesmrtnega bronca
Svoboda ni beg, iluzija balona
Svoboda je manj in je več od zakona
Svoboda je nič in svoboda je krona

Svoboda se smeje, spreminja in sanja
Svoboda je zdanja in zmeraj brezdanja
Svoboda je dih in je zrak ki ohranja
Dejanje močnejše od zla razdejanja

Svoboda ni nespremenljiva postava
Svobode nam ne zagotavlja država
Svoboda je dražja, svoboda je drža

Svoboda ni znana, neznanska pot je, tu, pred pragom
Svoboda je glas, na smrt ranjen in gol

Svoboda je glagol, svoboda je glagol

17 BICIKLISTOV

Bilo jih je sedemnajst.
 Sedemnajst biciklistov.
 Sedemnajst biciklistov z nahrbtniki in puškami na ramenih.

So bili to lovci ali lovski čuvaji?

Niso bili ne lovci ne lovski čuvaji.

Le zakaj so se peljali skozi mesta v plamenih?

So bili to žandarji ali tolovaji?

Niso bili ne žandarji ne tolovaji.

Le čemú so kolesarili po razdejanih krajih,

*po cestah, polnih paničnih ljudi,
 razsutih kovčkov, crknjenih živali
 in vojske, ki je odvrгла puške in brezglavo beži?*

So bili to pijanci, ki so padli v delirij?

*Ali izletniki, ki so izgubili smer
 in zašli v peklenško nočno moro?*

Niso bili pijanci in dobro so poznali smer.
 Slišali so detonacije za severnim obzorjem,
 videli bombnike, ki so ves dan trosili večer.

*Čemú so potem rinili na bojno polje?
 In kdo so sploh bili ti čudni biciklisti,
 ki so hiteli proti toku, ta strašila,*

te prikazni, ti norci, ti nadrealisti?

Bili so komunisti.

Šestega aprila enainštirideset so se isti,

ki so prej gnili po zaporih, ti nečisti
elementi, sovražniki države,
prijavili v kasarni kraljeve vojske

za prostovoljce

pri obrambi očetnjave.

Dobili so puške. Bicikle so ukradli.

Bilo jih je sedemnajst.

Sedemnajst biciklistov.

Sedemnajst biciklistov z nahrbtniki in puškami na ramenih.

Sedemnajst komunistov, ki so v gosjem redu
kolesarili iz Ljubljane čez Trojanski klanec
na že zasedeno Štajersko,

da bi se zoperstavili Tretjemu rajhu.

Da bi naredili nemogoče.

Med njimi je bil tudi moj oče.

167 SOŠOLKAM IN SOŠOLCEM

Evi Kryštufek, Andražu Stevanovskemu, Klari Katarini Rupert, Špeli Setničar, Binetu Debeljaku, Mariji Jeremić, Taji Rihtaršič, Tjaši Abazović, Nejcu Furlanu, Zali Zupan, Maji Günther, Žigi Koscu, Ani Mari Koroša, Špeli Rak, Mancu Cerar, Nini Krajnc, Petruši Golja, Zali Intihar, Matiji Krumpaku, Saši Svet, Urški Šparemblek, Luni Pentek, Sanji Praznik, Lini Kenda, Roku Kodbi, Juliji Lukovnjak, Špelci Juhart, Ivani Bašin, Oksani Ivanović, Vesni Plavec, Anji Tomažič, Lari Batič, Mancu Hribovšek, Brini Koloini, Rebeki Lebinger, Amadeji Pipan, Valentini Ambrožič, Valeriji Želko Rebec, Kseniji Vozelj, Sari Štern, Nini Korelc, Neži Kočnik, Lenartu Sušniku, Mariji Soldat, Zali Podkrižnik, Urški Bračko, Klari Trček, Gaju Terseglavu, Timu Verstovšku, Aljažu Koprivnikarju, Ivani Rosa, Milošu Mrdi, Lari Krajnc, Kiri Molan, Neži Mariji Slosar, Gašperju Stražišarju, Aleni Begić, Nastji Uršuli Virk, Maruši Slavec, Tiji Vulpes, Ani Kolenc, Ani Gregorčič, Tani Benčan, Lani Zorko, Tamari Sterle, Maši Šraml, Lauri Repovš, Pii Požek, Moniki Novak, Gregi Ulnu, Danilu Lekšetu, Gaji Pöschl, Matevžu Remsu, Katarini Hacin, Tajdi Liplin Šerbetar, Juliji Ovsec, Vidu Karlovšku, Hani Hvala, Danieli Sitar, Indiri Mujanović Zver, Katarini Pobežin, Patriku Holzu, Sanji Petrović, Alji Primožič, Anji Grmovšek, Niki Štumberger, Anji Mrak, Nadi Kavčič, Lari Lednik, Mili Kotnik, Lari Paukovič, Klemnu Uršniku, Staši Kumše, Niki Prusnik Kardum, Nastji Rožej, Sanji Podržaj, Rini Pleteršek, Sanji Nikolić, Špeli Derčar, Niki Vajnhandl, Poloni Majdič, Brini Rafaeli Klampfer, Sari Hočevar Mucić, Heleni Čehovin Gerželj, Arji Hojnik, Evi Žibert, Liu Breza Zakrajšek, Nejki Šegatin, Suzani Bajić, Neli Poberžnik, Niki Šrus, Miji Ivančič, Anamariji Hajdin, Vanji Ostercu, Sandri Erpe, Anamariji Zorč, Anamariji Krajšek, Gaii Sluga, Lei Cafuta Maček, Maši Pelko, Maši Hancman, Tjaši Gajšek, Nejki Jevšek, Klari Zupančič, Anji Kapus, Filipu Hudeju, Neži A. Lavrenčič, Lari Petri Skela, Veroniki Rupert, Sibili Pirih, Poloni Stergar, Ani Piki Šubic, Žigi Kovaču, Uli Taliji Pollak, Nisji

Naji Resinovič, Mihi Zemljiču, Maruši Fakin, Hani Ferizović, Anji Kršlin, Samanti Hadžić Žavski, Kaji Peršolja, Neži Ambrožič, Roxani Spruk, Anji Simič, Sari Ivanovski, Mateji Klemenčič, Iztoku Jerebu, Ines Božič, Špeli Habulin, Jasni Rešič, Katarini Ferk, Moniki Baraga, Hani Kovač, Maši Milčinski, Kaji Pinter, Ajdi Kleindienst, Danijeli Sitar, Ivoni Andres, Živi Zemljč, Niki Korenjak, Manji Ocepek, Maji Ferfolja, Amalii Felicijan, Tjaši Pirnar, Zali Norčič, Špeli Zupančič in Aljoši Lovrič Krapežu, ki veste, da ima ta zahvalna pesem obliko male francoske balade

Študentke! Sedem tisoč let star pesnik,
doma iz Troje ali stare Perzije,
boječ se lakote in kletnih plesni,
sem se priStihotopil skozi kontroverze
na večno nedrje matere Univerze.
Tam vam predavam Nič in Vse – Veselo vedo,
pesniške forme, ritme, zloge, verze,
mojstrim zveneč spomin, držim besedo.

Študentje! Sedem tisoč let star pesnik
sem dedič groze, zadnja priča prve zgodbe,
pevec ljubezni iz daljave v pretesni
sobi, uglaševalec davne godbe.
Vi greste v prihodnji čas, jaz pa, narobe,
šepam za vami, šepetam jesen obredov,
ponavljam pračas pisane podobe:
ohranjam tih spomin, držim besedo.

Študentke in študentje! Prastar pesnik
sem napačno verjel, da vas ne mika
ta dolgočasna snov. Da ste neresni.
Opravičujem se za zmotno sliko.
Vaša podpora, vaša moč premika
zidove in odpira vrata vseh razredov.
Človeško ste izpit opravili z odliko:
ohranjate spomin, držite besedo.

Študentke in študentje! Ganjen sem, hvaležen,
nič več »profesor«: vsi smo s krhko kredo
zapisani v zrak, kjer čas dežuje, svetlo bežen.
Nič več »študentke in študentje«! Zdaj je vse v redu.
Zdaj smo sošolci in sošolke: držimo besedo.

KOLESARSKI

zrcalni mali

v hvalo in zahvalo protestnemu

1. NEZNANA KOLESARKA

Prvič sem jo zagledal, čudež na kolesu,
med demonstracijami pred Državnim zborom,
sonce med vranje črnimi lasmi, v kresu
prvih svetilk poletnega večera; z dobro
opremljeno postavo je zbežala pred odborom
oklepnih palicajev v somrak za parkom.
Obstal sem sam, med klici, gesli, glasnim korom,
na smrt zaljubljen v neznano kolesarko.

Drugič sem jo zagledal, nežnost na kolesu,
v petek, ko smo na ploščadi Parlamenta
brali Ustavo, palicaji pa so na telesu
mladeniča trenirali prijeme. Svetla pentlja
ji padla je iz rjavih las, ko je razpletla
roke kot vrh, brv za varno mesečevo barko ...
Lebdel sem sredi senc, kresnic, kril s firmamenta,
na smrt zaljubljen v neznano kolesarko.

DIPTIH

francoski baladi

kolesarskemu gibanju 2020

2. NEZNANSKA KOLESARKA

Prvič sem jo zagledal, čudež na kolesu,
 med demonstracijami pred Državnim štorom,
 sonce med vranje čarnimi lasmi, v resju
 prvih zvezdá; obljubljena lepšim prostorom,
 je z ranjeno perutjo prhnila pred zborom
 brutalnih specialcev v temò za parkom.
 Ostal sem sam, med kriki, grožnjami z zaporom,
na smrt zaljubljen v neznano kolesarko.

Drugič sem jo zagledal, bežnost na kolesu,
 v petek, ko smo pred portalom Parlamenta
 brali Ustavo, Postava pa je po telesu
 mladeniča štempljala otekline. Svetla pentlja
 ji je zletela iz rdečih kit, ko je ustnice spletla
 z njegovimi in ga nazaj klicala z dihom, z zrakom ...
 Treščil sem s ptičjih in dekliških kril ob zob cementa,
na smrt zaljubljen v neznano kolesarko.

Tretjič pa, krik, razkrinkan hip resnice na kolesu, ko je Hud Pes zaprl Trg Republike. Ta mala je cik-cak prevozila barikade, kot v plesu dihala z boki in ... kričala? pela? se smejala? ... medtem ko ji je gosta krona zlatih las vihrala skoz zrak. Lovil sem jo, a sem ujel le – znano starko, mladostno simpatijo, ki me je režé vprašala:
Borči, si zaljubljen v neznano kolesarko?

Norček! Tudi jaz iščem tebe. Jecnil sem le: Hvala!
Na barikadah neprehodnosti, pred temnim jarkom, sva naslutila dih Prihodnosti. Tam je čakala.
Zmagali bomo. Šepaje s starko pleševa za žarkom dne, utelešenega v neznano kolesarko ...

Tretjič pa kri na cesti in kristal lepote na kolesu,
 ko so Volcý raztrgali središče mesta. Vsa zala
 se je cik-cak prebila skoz patrolje, kot v plesu
 nihala z boki in ... klicala? na pomoč? se je bala? ...
 medtem ko ji je zlata krona gostih las vihrala
 skoz čas. Šepal sem in ujel – le od kod znano starko?
 Smehljala se je, ko sem šepetal, da sem – *budala* –
na smrt zaljubljen v neznano kolesarko.

– *Norček! Tudi jaz iščem tebe. Jecnil sem le: Hvala!*
 Stala sva, srečna, pod ozvezdenim nebesnim jarkom.
 Prešinilo me je, da bomo zmagali. In stala
 sva tam, star, nor poet in Smrt, strmeč za zadnjim žarkom
življenja, utelešenega v neznansko kolesarko ...